

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Tractatus de Eucharistia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

Sacramentum tunc omittere: cùm talis omif-
fio fit irrationabilis quædam prodigalitas spi-
ritualis. Mortale verò si omittatur five ex
contemptu, ut si quis illud aut ejus effectum
parvi faciat, vel vile aut puerile existimet se
illi subicere: five cum scandalo, ut si quis ita
se publicè gerat, ut aliis exhibeat speciem
contemptûs.

Item constat Episcopum teneri sub morta-
li illud non rarò administrare; nam cùm sit
Pastor animarum, tenetur illis ex officio per
se subministrare media, quæ Christus instituit
ad earum salutem, vel perfectionem, ac spi-
ritalem utilitatem, per ipsum solùm suppedi-
tanda.

TRACTATUS DE EUCHARISTIA.

Eucharistia est Sacramentum Corporis &
Sanguinis Christi sub speciebus panis
& vini, ad spiritualem animæ resectio-
nem à Christo institutum,

CA-

CAPUT PRIMUM.

De Formâ & Materia Eucharistia.

Q. I. **Q**uamnam est materia necessaria, ex qua
conficitur Eucharistia?

Resp. I. Est panis triticeus, & vinum de vite.
Prob. 1. Ex perpetua Ecclesiæ traditione &
praxi. 2. Ex Conciliis præsertim Later. 4. c.
firmiter. ex Trident. sess. 13. c. 4. & can. 2.
& Florent. *Tertium est Eucharistia Sacra-*
mentum, cuius materia est panis triticeus, &
vinum de vite cui ante consecrationem aqua modi-
cissima admisceri debet. 3. Quia Christus in-
stituens Eucharistiam, non aliam materiam
adhibuit, Matthi. 26. eamque ut necessariam
præcepit, his verbis, *hoc facite, &c.* Luc. 22.
& 1. Cor. 11. Deinde panis triticeus solus est,
quid dicatur simpliciter panis; alii non vocan-
tur panes nisi cum addito, nec adhibentur, nisi
in eius defectum, Item vinum simpliciter est
vinum de vite usuale. At ex Script. & Con-
ciliis materia Eucharistia est panis & vinum
simpliciter.

Hinc 1. non potest valide consecrari panis
confectus ex oriza, avena, hordeo, milio, &c.
vel ex leguminibus, radicibus herbarum, aut
fructibus arborum: item ex tritico non puro,
sed mixto, v. g. Hordeo vel avenæ, si quan-
titas tritici non sit notabiliter maior; nam aliàs
Panis non esset simpliciter triticeus. Quare

Tom. III.

R

Missa.

Missale Rom. de defect. ait: *Si panis non sit triticeus, vel si triticeus admixtus sit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus; vel sit alioqui corruptus; non conficitur Sacramentum.* Secus, si farina alterius materiae sit in tam parva quantitate, ut panis moralis aestimatione censeatur adhuc triticeus. Reverentia tamen Sacramento debita exigit, ut panis sit ex puro tritico, & valde albus. Licet verò consecrari non potest panis confectus ex grano, de quo dubitatur an sit verum triticum; nam in Sacramentis, quæ non sunt de necessitate mediæ, nunquam licet adhibere materiam non certam; alioqui sine necessitate urgente exponerentur nullitati. Species autem grani, de quibus præsertim aliqui dubitant an sint triticum, sunt siligo seu secale, & spelta; nam quamvis S. Thom. senserit siliginem esse triticum, quia quandoque ex tritico in malis terris generatur; multi tamen id negant, quia quandoque etiam ex tritico nascitur avena; potestque res unius speciei propter diversas dispositiones & causas degenerare in rem alterius speciei.

Hinc 2. Non potest validè consecrari 1. Liqueor expressus ex pomis, piris, cerasis, &c. 2. Omphacium, *du Verjus*, quia necdum habet naturam vini. 3. Acetum, quia non est amplius vinum, & fit ex corruptione substantiali vini. 4. Succus intra uvas maturas adhuc contentus, aut vinum in pane vel alia simili

ma-

materia contentum; quia in tali statu non habet rationem vini usualis. 5. Vinum Aromaticis ita conditum, ut morali æstimatione speciem vini amiserit. Secus, si alteratio sit exigua, quamvis illicitè consecraretur.

E contra validè consecratur 1. Mustum, seu vinum ex uvis maturis recens expressum, cum iam habeat naturam vini, quamvis hoc sit prohibitum; quia est impurum ob admixtas fæces, ac proinde indecens. In necessitate tamen iuxta S. Thom. 3. p. q. 74. a. 5. ad 3. licitè consecratur. 2. Vinum congelatum, sed postea resolutum, modò per gelu non fuerit corruptum. Vinum autem actu congelatum, & non resolutum est materia incerta: quare si fortè in hyeme vinum in Calice congeletur debet per ignem resolvi priusquam consecratur; sed eius congelatio, quantum potest, impediri debet.

Resp. II. Ad valorem Sacramenti requiritur, ut panis sit confectus ex farina triticea aquâ naturali dilutâ, & igne coctâ. Nam sic conficitur panis simpliciter dictus, & usualis, aliorumque ciborum comes, qualem Christus instituit.

Hinc non possunt validè consecrari 1. Liba, placentæ, & similia confecta ex farina triticea mixta lacte, butyro, ovis, melle, saccharo, aliisque liquoribus ab aqua naturali specie differentibus; nisi fortè liquores isti admixti aquæ naturali, essent in exigua quantitate, ita

ut aqua plurimum prædominaretur. Illicitum tamen est consecrare panem triticeum mixtum quacunque re, grano, vel liquore, etsi in parva quantitate: quia est contra usum Ecclesiæ & reverentiam Sacramenti postulantis materiam omnino puram. 2. Massa cruda, seu pasta; quia non est panis usualis, nec cibis hominum. Si autem farina sit diluta aquâ rosaceâ, dubium est, an sit valida materia, ut habet Missale Romanum.

Porro ex præcepto & usu Ecclesiæ panis consecrandus apud Latinos debet esse figurâ orbiculari & integrâ.

Not. Nulla videtur posse occurrere causa moraliter sufficiens ad conficiendam Eucharistiam, nisi in materia certa, inquit Suarez; quia huic Sacramento summa reverentia debetur; & aliunde non est necessarium necessitate mediæ in re ad salutem.

Q. 2. An panis tam azimus quam fermentatus est materia valida?

Resp. Aff. Ex Conc. Florent. in decreto unionis, ibi: Desinimus in azimo, sive fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici; Sacerdotesque in altero ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suæ Ecclesiæ sive Occidentalis sive Orientalis consuetudinem. Ratio est, quia uterque est panis verus & simpliciter dictus, & sic in Script. vocatur; nam uterque fit ex farina triticea, aquâ naturali
sub

subactâ, ac puro igne coquitur, habetque proprium usum panis.

Latini tamen tenentur sub mortali consecrare azimum, Græci verò fermentatum, singuli juxta Ecclesiæ suæ ritum: nam ita præcepit Florent. cit. & utriusque Ecclesiæ consuetudo antiquissima obtinet vim legis graviter obligantis, utpote de re gravi. Hinc c. ult. de celebrat. Sacerdos quidam Latinus jubetur privari in perpetuum Officio & Beneficio, quod in fermentato consecrasset in defectum azimi. Quare in hoc nulla dispensat necessitas, ne Viatici quidem pro infirmo consecrandi; nam ad tanti Mysterii majorem reverentiam interest modò ac ritu convenienti semper confici. Præceptum quippe divinum circa Viaticum non obligat, nisi quando id fieri potest modo convenienti & cum debitis circumstantiis.

Not. Quamvis multi dicant Sacerdotem Latinum iter agentem per Græciam licitè uti fermentato, & Græcum azimo in Occidente, in his scilicet locis ubi non sunt Ecclesiæ sui ritus; quia ex S. Aug. Epist. ad Januar. licet cuique facere quod in ea Ecclesia, in quam venit, invenerit, modo non adversetur divino mandato. Si tamen inter Latinos sint aliqua Ecclesiæ Græcorum, & inter Græcos aliqua Latinorum, in his tenetur unusquisque suæ Ecclesiæ ritum servare; quia hoc ipso quòd ibi templum habent, perinde est quoad Sacrificium,

cium, ac si essent in sua patria. Nec licet Latino in Ecclesia Græcorum inter Latinos sita celebrare in fermentato; quia hoc est speciale privilegium Græcis in ea Ecclesia concessum.

Q. 3. An & quanta aqua admisceri debet?

Resp. I. Ex præcepto Ecclesiæ aqua elementaris ante consecrationem vino admisceri debet. Constat ex Florent. supra cit. & Trid. sess. 22. c. 7. ibi: *Monet S. Synodus præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut Aquam vino in Calice offerendo miscerent, tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur; tum etiam quia elatere ejus aqua simul cum sanguine exierit, &c.* Quod præceptum sub mortali obligat: quia licet materia sit in se levis, est tamen gravis ratione finis & significationis; nam apponitur aqua ad repræsentandam unionem populi fidelis cum suo capite Christo, ex *Trid. ibid.* atque etiam unionem humanitatis cum Verbo. Hæc tamen admixtio aquæ non est de necessitate Sacramenti, ita Missa Roman. & Trid. solum dicit hanc esse præceptam ab Ecclesia.

Resp. II. Aqua vino miscenda debet esse modicissima. Quia 1. Ita Florent. statuit, & fert usus Ecclesiæ. 2. Ut ait Conc. Tribur. can. 19. sic melius significatur majestas Christi per vinum designata, & populi fragilitas per aquam repræsentata. 3. Hoc est tutius, nam (ut ait S. Thom.)

S. Thom.) vinum aliquando ita debile est, ut per aquam in magna quantitate, licet minore, facile corrumpatur. Sufficit autem una aqua gutta sensibilis; cum ad signum sensibile, & significationem convenientem sufficiat. Ad validam verò consecrationem necesse est ut major sit quantitas vini quàm aquæ, quia materia Calicis est solum vinum usuale. At tale non esset, si vinum aquæ non prædominaretur; & res mixta non esset potius vinum quàm aqua. Quare c. 13. *de celebrat. Miss.* dicitur perniciosus abusus, quòd plus aquæ quàm vini in Calicem infundatur.

Resp. III. Hæc mixtio necessariò fieri debet. 1. Tempore Missæ & in ipso sacro Calice, nam alioqui non esset Cæremonia sacra, nec sacram significationem haberet. 2. Ante Calicis oblationem, ob Ecclesiæ usum: unde graviter peccaret qui eam tunc omitteret. Quòd si illa mixtio ante Calicis oblationem facta non fuisset, fieri debet ante Calicis consecrationem, nam usque ad illam subsistit ratio & tempus præcepti ac significationis, non post; quia tunc prohibetur, & cessat tempus, ex Missal. Rom.

Q. 4. *An ut utraque hæc materia validè consecratur, debet esse moraliter præsens consecranti?*

Resp. Aff. Quia 1. ita traditio & praxis Ecclesiæ in facto Christi fundata; Christus enim

consecravit materiam præsentem, & non dedit potestatem Apostolis faciendi, nisi quod ipse fecerat. 2. Id exigit veritas formæ, quæ continet pronomen demonstrativum. *Hoc, hic*: nihil enim demonstrari potest ad sensum, nisi sit moraliter præsens. 3. Alioqui Sacerdos posset totum panem, qui nunc in hac urbe vel tota regione existit, consecrare.

At sufficit moralis præsentia: nam hæc sufficit ad veritatem formæ. Ad moralem autem præsentiam materiæ, ex communi hæc requiruntur. 1. Ut consecrans sciat materiam ibi esse. 2. Ut materia sensu aliquo percipi possit, non tamen necesse est, ut in se videatur, vel tangatur à Sacerdote; sed sufficit ut in eo loco sita sit, in quo à consecrante possit sensu percipi, sive in se, sive in alio, ut in suo toto, vel proximo continente aut vase ad illam continendam destinato. Sic Hostiæ quæ latent sub aliis multis in cumulo censentur Sacerdoti præsentibus; nam id censetur moraliter præsens, quod potest demonstrari humano modo ad sensum per pronomen. *Hic, hoc*, independenter ab omni alio signo. 3. Ut si propinqua qualis debet esse res, quæ velut in usum humanum assumenda, demonstrari potest pronomine, *hic vel hoc*: alioqui non esset præsens more humano. Sed cum definiri nequeat, quænam absolutè requiratur propinquitas, in re incerta servari debet praxis Ecclesiæ non consecrantis, nisi materiam valdè propinquam.

quam. Item materia debet esse coram Sacerdote, alioqui non posset demonstrari per *ly hoc*, strictè sumptum, per quod debet significari res præsens independentè à circumstantiis, & ab omni alio nutu & signo. *Requiritur ut materia consecranda, in actu consecrationis sit coram Sacerdote,* ait Missale Rom. de defect.

Hinc non potest validè consecrari materia licet vicina, si sit à tergo, vel sub mappa, vel post parietem, aut aliud corpus opacum, quod non habeat rationem thecæ, seu vasis proximè illam continentis; nam tunc non est moraliter præsens consecranti, nec ullo sensu demonstrabilis. E contra Hostiæ in pixide seu Ciborio clauso contentæ consecrantur, si ad eas dirigatur intentio; quia ad moralem præsentiam rei sufficit, quòd proximum ejus continens, ad illam continendam destinatum, sit præsens; quemadmodum vinum in lagena clausa censetur moraliter præsens & demonstrabile ei, cui lagena est præsens; quia ratione continentis proximi contentum præsens est, & demonstratur.

Quædam circa hoc dubia sic resolvit recentior Theologus. 1. Si Hostiæ non sint in ipso altari, sed alicubi prope illud, v. g. si in credentia ex oblivione sint relictæ, probabiliter non consecrantur, quamvis Sacerdos antea habuerit intentionem eas consecrandi. Tum quia non videntur connaturaliter designari

R s

per

per *ly hoc*; tum quia præsumi non debet Sacerdos voluisse intentionem suam extendere ad eas contra præxim & præceptum Ecclesiæ consecrandas in eo loco, in quo non possunt sine gravi culpa consecrari.

2. Si sint positæ quidem in altari, sed alicubi extra Corporale ad latus, res est dubia, & maximè pendet ab intentione Sacerdotis. At si positæ sint, non quidem supra Corporale, sed prope illud, v. g. à parte Evangelii inter librum & Corporale, videntur consecratæ, quamvis Rubricæ præscribant, ut ponantur supra Corporale, sicut verè consecrantur in Ciborio clauso super Corporali posito, licet Rubrica præcipiat tunc aperiri in ipsa consecratione, sicut in prima oblatione: nam possunt sufficienter demonstrari per *ly hoc*.

3. Gutte vini, quæ Calici separatim à toto adhærent extrinsecus, non consecrantur: cum enim consecrari licitè non possint, præsumi non debet Sacerdos intendere earum consecrationem. De iis verò quæ intra cuppam sunt separatæ à toto, variant sententiæ: unde pro praxi expedit ut Sacerdos semel pro semper intendat non consecrare, nisi id, quod est præcisè continuum.

4. Sacerdos de vera hostiarum consecratione rationabiliter incertus vel dubius, debet eas sumere post Sanguinem; vel, si nimis multæ sint, rogare alium Sacerdotem, ut in suo Sacro dum unam alteram hostiam absolutè
con;

consecrat, simul eas intendat consecrare, sub conditione, si non sint consecratæ; vel id ipse die sequenti in suo sacro faciat. Quòd si dubium sit de valore consecrationis alterutrius materiæ pro sacrificio constitutæ, debent iterum verba consecrationis super illam materiam proferri sub conditione: & si dubium sit de valore materiæ, v. g. quia præsumitur vinum esse acetum, vel aqua plurimo vino mixta, debet certam aliam consecrare, ne sacrificium imperfectum relinquat, & post Communionem sumere materiam dubiam.

Q. 5. An ad validam consecrationem necesse est, ut materia consecranda determinetur in particulari per intentionem Sacerdotis?

Resp. Aff. Quia 1. Missale Rom. de defect. sic habet: Si quis habeat coram se undecim hostias, & intendat consecrare solùm decem, non determinans quas decem intendit, non consecrat; quia requiritur intentio. Secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat, nam tunc omnes erunt consecratæ: atque ideo quilibet Sacerdos talem intentionem habere debet, scilicet consecrandi eas omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet. 2. Quia actiones sunt circa singularia determinata: ergo intentio Ministri, quæ est causa practica consecrationis, ferri debet circa materiam determinatam. 3. cum forma Eucharistiæ sit demonstrativa, exigit determinationem rei demon-
stran-

strandæ; res enim indeterminata demonstrari nequit. Non est tamen necesse singulas hostias designari quoad numerum, sed sufficit eas designari in toto objecto quod proponitur, v. g. ut Sacerdos intendat consecrare omnes hostias præsentis, etsi ignoret illarum numerum, vel circa illum erret, ut patet ex Rubrica cit. Imò si plures hostias habeat quàm sumere statuerat, omnes consecrantur; quia omnes sunt ei moraliter præsentis, & intendit consecrare id quod præsens est. Nec error speculativus tollit intentionem absolutam consecrandi materiam præsentem, quam ut debitam censetur habere implicite, nisi eam expressè excludat. Hinc si putans se tenere unam hostiam, post consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, in sumptione sumat simul utramque. Missale Rom.

Q. 6. An quævis minutissima materia potest valide consecrari?

Resp. Aff. Modò sit sensu perceptibilis, nam talis materia potest esse signum sensibile, & per verba consecrationis ad sensum demonstrari. At si particulæ panis vel vini ita sint exiguæ, ut nequeant naturaliter sensu percipi, non possunt validè consecrari. Quia non possunt demonstrari præsentis in ordine ad sensum, prout exigunt voces *hic* & *hoc*; & quia Sacramentum debet esse signum sensibile. Non

Non potest autem fieri consecratio, quin conficiatur Sacramentum.

Q. 7. *An potest validè consecrari materia in maxima quantitate?*

Resp. Aff. Modò sit secundùm se totam moraliter præsens consecranti. Ita commun. Quia 1. Christus nullam certam quantitatem definivit, & absolute dedit Sacerdotibus potestatem consecrandi panem & vinum, absque limitatione ad certam aliquam quantitatem. 2. Quantacunque sit materiæ quantitas præsens, designari potest per pronomen *hoc*, & verificatur formâ. Non licet tamen majorem quantitatem consecrare, quam tempore opportuno possit absumi; quia periculum esset ne species putrescerent. Quòd si consecratur nimis magna quantitas cum injuriâ Sacramenti, erit abusus potestatis à Christo concessæ, qui non impedit substantiam Sacramenti.

Q. 8. *An panis sine vino, vel vinum sine panè consecrari potest?*

Resp. I. Non potest licitè. Quia 1. Christus præcepit ut utraque materia consecraretur per hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem* 1. Cor. 11. sic enim Trident. sess. 22. c. 1. interpretatur. 2. Eucharistiæ institutio exigit utriusque consecrationem. Nam Eucharistia ut est Sacramentum, instituta est ad

ad modum & signum integri convivii, quod cibo & potu perficitur: & ut est Sacrificium, est incruenta ac mystica immolatio Christi, constituti modo quodam mortuo sub speciebus per consecrationem, & expressa representatio Sacrificii cruenti, quod per realem separationem Sanguinis à Corpore in cruce peractum est. Sed ad hoc necesse est, ut ambæ materiæ consecrentur, & sub illarum speciebus Corpus & Sanguis mysticè separentur, & expressè represententur ut separata fuerunt in Cruce: unde ex institutione divina consecratio utriusque speciei est de Sacrificii substantia & integritate: hoc autem Sacramentum non conficitur nisi in Sacrificio. Igitur institutio Eucharistiæ, quæ est juris divini, ac proinde jus divinum exigit utriusque materiæ consecrationem. 3. Ecclesia id prohibet, ut patet ex ejus usu, & Missal. Roman. de defect.

Resp. II. Validè tamen una materia sine alia consecratur. Quia 1. Christus priùs tempore per verba de præsentis consecravit unam materiam, quàm alteram: sic etiam Sacerdos consecrat, & hostiam adorandam populo proponit ante vini consecrationem. Quare si Sacerdos per impotentiam vel malitiam non consecraret vinum, non ideo efficeret, ut species panis consecrata non esset verè consecrata. 2. Veritas & significatio formæ, per quam consecratur una species, est absoluta & inde-

independens ab altera forma consecratoria alterius speciei: ac proinde exigit, ut Christus sit statim sub tali specie consecrata independenter ab altera; aliàs forma esset falsa.

Q. 9. *Quanam est Forma Eucharistia?*

Resp. I. Quisque graviter tenetur proferre totam formam quæ in Canone legitur, ob usum & præceptum Ecclesiæ in re tam gravi. Forma pro consecratione panis, hæc est: *Hoc est enim Corpus meum*: pro vini, ista: *Hic est enim Calix Sanguinis mei, Novi & æterni Testamenti, Mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Verba autem essentialia formæ debent proferri assertivè, seu cum intentione affirmandi id, quod significant: nam ex patribus & Florent. Sacerdos ea profert ex persona Christi, seu ut gerens personam Christi; & debet per illa intendere consecrare ac efficere quod significant.

Resp. II. Ad validam consecrationem certum est requiri hæc verba: *Hoc est Corpus meum: Hic est Calix Sanguinis mei*: aut illis æquivalentia, quæ significant clarè ac distinctè conversionem panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem: verba enim non efficiunt nisi, id quod significant. Horum autem sensus est: hoc contentum sub his speciebus, est Corpus meum, est Sanguis meus.

Hinc invalida est consecratio 1. Si pro ly
hec,

hoc, diceretur *illud*, quia *ly illud* non demonstrat rem præsentem. 2. Si dicatur *ibi* vel *hic* adverbialiter, quia voces illæ significant tantum Corpus esse in pane, vel Sanguinem in vino, non autem veram conversionem panis in Corpus, aut vini in Sanguinem. 3. Si pro *ly Corpus* dicatur *caro*, quia Corpus plus significat quam *caro*, Corpus enim est totum integrale constans non solum ex carne, sed etiam ex ossibus, nervis, &c. 4. Si dicatur *Hoc Corpus est meum*; nam transpositio illa mutat sensum. 5. Si dicatur, *Hoc est Corpus Christi*.

Resp. III. Hæc verba: *Hoc est Corpus meum; Hic est Calix Sanguinis mei*, aut illis æquivalentia ad validam consecrationem secundum multos sufficiunt; & probant. 1. Ex Patribus, qui nulla alia verba pro forma assignant. 2. Quia ista verba perfecte significant præsentiam Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus panis & vini: verba autem formæ, utpotè practica, efficiunt id quod perfecte significant.

CAPUT II.

De Præcepto Eucharistia, ejus effectu, & dispositione.

Q. I. **A**N extat præceptum sumendi Eucharistiam?

Resp. I. Extat præceptum divinum aliquando

do eam sumendi. Patet ex Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. non habebitis vitam in vobis.* Et ex Trid. sess. 13. c. 2. *Sumi autem voluit Sacramentum hoc, tanquam spirituales animarum Cibum, &c.* quod ad omnes spectat. Hoc præceptum, ex communi, adultos obligat 1. Pluries in vita, nam ex Trident. loco cit. Eucharistia instituta est per modum cibi spiritualis, quo anima nutriatur & confortetur, & necessaria ex præcepto ut cibus: ergo non raro ex præcepto sumenda est. Christus tamen non determinavit frequentiam sumptionum, sed reliquit determinandam ab Ecclesia, quando fidelium negligentia id exigeret. 2. Obligat in quovis probabili mortis periculo, ut in gravi morbo, instante conflictu, difficili partu, periculosa navigatione, incisione, &c. constat tum ex Conc. Nic. 1. can. 13. ubi vocat Eucharistiam ultimum & necessarium Viaticum; unde statuit, ut juxta antiquam & Canonicam legem moribundis detur: tum ex consuetudine totius Ecclesiæ ministrandi Eucharistiam omnibus in periculo mortis versantibus, & eam in hunc finem sollicitè asservandi, semper & ubique observata, quæ ostendit id ex traditione Apostolorum à Christo edoctorum inanasse: tum quia nunquam potest esse magis necessitas hujus cibi instituti ad conservandam & roborandam vitam spiritualem, contra tentationes ac difficultates, quam in periculo mortis;

Tom. III.

S

in quo

in quo solent esse graviores, & ex quo pendet ultimò æternitas, & imminet ultima lucta cum hoste ad decidendum de salute æterna.

Resp. II. Omnes & singuli fideles utriusque sexus, cùm ad annos discretionis pervenerint; tenentur singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, juxta præceptum S. Matris Ecclesiæ. Ita Trid. sess. 13. can. 9. ubi hoc negantes anathematizat. Et ex Conc. gener. Later. 4. c. *omnis* de Pœnit. & rem. circa quod observanda sunt sequentia.

I. Pueri tenentur ad Communionem, quando habent sufficientem usum rationis ad discernendum Corpus Christi ab aliis cibis, & ad illud reverenter ac devotè sumendum sunt idonei, quod aliis citiùs: nempe circa annum 10. aliis seriùs scilicet circa 14. contingit; licèt pueri priùs censeantur obligari ad Confessionem, quia ad Communionem plus requiritur discretionis & devotionis ac reverentiæ. Nam ita Ecclesiæ consuetudo interpretatur præcepta Confessionis & Communionis pro materia subjecta & Eucharistiæ dignitas singularis exigit maturiorem ætatem, & majorem discretionem, ut possit convenienti devotione ac reverentia sumi. Quare ætas, qua urget obligatio communionis est intra annum 10. & 14. ita ut nemo ultra differat, si sit sufficienter instructus, & rectè dispositus: quia saltem communiter neque ante 10. incipit, neque ultra 14. differtur plenior usus rationis

tionis requisitus. In periculo tamen mortis puero capaci Confessionis, & sufficienter instructo dandum est Eucharistiæ Viaticum: nam in eo periculo versatur, in quo non expectat tempus commodius ad Eucharistiam cum meliori dispositione recipiendam, ut præcepto divino satisfaciat; & aliunde potest reverenter sumere, & probare se sufficienter per Confessionem ne indignè sumat.

2. Per Pascha, ex Eugen. 4. Bulla *Fide digna*, & usu Ecclesiæ intelligitur tota quindena à Dominica Palmarum ad Dominicam in albis inclusivè. Tamen in variis locis sive ex consuetudine, sive ex privilegio, sive ex necessitate plus temporis conceditur.

3. Communio Paschalis fieri debet in propria Parochia, & sumenda de manu proprii Sacerdotis, vel ejus delegati. Constat ex Ritualibus & variis Synodis, & ex consuetudine vim Legis habente, & ita interpretante can. Conc. Later. unde S. Congregatio Cardin. declaravit an 1682. Sæculares non satisfacere præcepto Ecclesiastico per Communionem factam in Ecclesiis Regularium. Sacerdotes tamen sæculares ex consuetudine satisfaciunt celebrando in Ecclesia, cui addicti sunt per suas functiones.

4. Vagabundi tenentur Eucharistiam suscipere in ea Parochia, in qua eo tempore versantur; nam ibi sunt verè subditi, & non habent alium certum Parochum vel Pastorem; unde

ibi censentur habere domicilium eo modo, quo illius sunt capaces. Ita Suarez l. 9. de Instit. Soc. c. 3. ubi idem ut verius censet de Peregrinis; quia reputantur tanquam incolæ illius loci in quo tempore Paschali inveniuntur, ut declaravit Eugen. IV. & Parochus illius loci est proprius eorum Sacerdos; nisi tamen ipsius Parochi interveniat licentia saltem tacita, quæ ex consuetudine innotescit.

5. Confessor potest ex justa causa Communionem Paschalem pœnitentis ultra quindenam differre, ex Conc. Later. c. *omnis* cit. motenetur, si iudicet differendam esse absolutionem: et verò cum Communio pendeat ab absolutione, qui potest ac debet hanc differre, potest quoque ac debet illam.

6. Huic præcepto communicandi non satisficit per Communionem sacrilegam. Nam 1. Innoc. XI. oppositum damnavit. 2. Ecclesia expressit in præcepto modum excludentem Communionem sacrilegam, nam c. *omnis* præcipit ut omnes suscipiant *reverenter*, idèque non sacrilegè. Præceptum autem non servatur, nisi servetur modus præcepti in ipso præcepto expressus, cum ipse præcipiatur. 3. Præceptum Ecclesiæ est determinatio præcepti divini de sumptione Eucharistiæ pia ac fructuosa, qua anima alatur & ejus vita confortetur ac augeatur, ex I. Cor. 11. *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat. Et ex Trid. sess. 13, c. 2. Sumi voluit Sacramentum hoc,*

hoc, *tanquam spiritualem animarum Cibum, quo alantur, & confortentur viventes vitâ illius, qui dixit: qui manducat me, & ipse vivet propter me, &c.*

7. Qui ante quindenam in sua Parochia Eucharistiam sumpsit, tenetur iterum sub mortali eam ibi sumere intra quindenam. Nam quando per præceptum determinatur tempus, non impletur saltem integrè, nisi eo tempore: sicut qui die sabbati audivit Missam, non est immunis ab obligatione eam audiendi die sequenti. Deinde non satisfecit præcepto Eucharistiam in Paschate suscipiendi. *Hinc ægrotis Parochialibus etiamsi Communionem extra præscriptos Paschales dies sumpserint, in Paschali- bus diebus illam deferet, ac ministrabit (Parochus) ait Rituale Roman.*

8. Qui intra quindenam non communicavit, tenetur adhuc postea intra eundem annum quam primùm communicare. Quia hoc præceptum non est sicut præceptum jejunandi vel audiendi Missam tali die, sed continet virtualiter duo Præcepta, alterum communicandi in Paschate: ita ut Communio annua primariò propter se præcipiatur ad implendum præceptum divinum sæpe in vita communicandi, nec alligetur Paschæ sicut facri auditio affixa est diei festo. Quod satis indicant hæc verba legis Conc. Later. *ad minus in Pascha, & ista Trid. semel in anno, alterum communicandi in paschate.* Et verò Ecclesia

debut, exigente fidelium negligentia, determinare tempus observandi præceptum divinum communicandi pluries in vita, ideoque & obligare ad Communionem post Pascha eos, qui in Paschate omisissent: ergo cum adhuc servari potest præceptum Ecclesiæ quantum ad id, quod est magis principale, durat obligatio toto anno, donec impleatur.

Imo juxta Suarez, Azor, Reginal, & alios est obligatio continua communicandi quam primùm moraliter fieri potest, post Pascha; ita ut semper nova culpa admittatur, quoties datâ opportunitate non impletur; quia tempus Paschæ non est tantùm determinatum propter solemnitatem, & majorem congruentiam hujus temporis, sed etiam ne diutius differatur Communio: unde præceptum est affirmativum quatenus præcipit Communionem, & simul implicitè negativum, quatenus prohibet ejus dilationem ultra Pascha; & probant etiam ex usu Ecclesiæ, nam qui Communionem omisit, Censuris & minis compellitur, ut quamprimùm communique. Aliud est de auditione Sacri, quæ præcipue præcipitur ob diem sacrum & in illius honorem, tanquam onus affixum diei, sic ut eo transacto non obliget, ut constat ex sensu & praxi Ecclesiæ. Sicut ergo cum tributum exigitur in certum diem, eo transacto statim semper solvi debet, ita &c. Hinc qui toto anno non communicavit, tenetur in Confessione
nedi-

ne dicere quoties id per annum omisit, cum posset commodè, nam toties peccavit. Sed Delugo docet tunc remanere obligationem communicandi, non quidem statim post Pascha, sed solum ante finem anni; quia, inquit, cum præceptum communicandi in Paschate nequeat jam observari, nec proinde obliget; solum manet obligatio alterius præcepti communicandi saltem semel in anno: hoc autem non obligat ad communicandum hoc mense potius quàm illo, sed ad communicandum semel hoc anno. Addit Censuram infligi solum propter transgressionem præteritam præcepti, quod obligabat sub Censura infligenda à Prælato, qui non vult eam exequi, nisi in eos, qui statim non communicaverint.

9. Qui prævidet se non habiturum opportunitatem communicandi in Paschate, nec postea hoc anno, tenetur prævenire: quia tenetur singulis annis communicare: obligatio autem quæ cadit in totum tempus, impleri debet initio, si in decursu vel in fine impleri nequeat: nam urget in ea temporis parte quâ potest impleri; ut patet in præcepto audiendi Missam, quàm tenetur primo mane audire, qui postea non poterit, quia præceptum obligat pro illo die, prout impleri potuerit. Qui verò tempus prævenit, tenetur denuò communicare, si postea possit, in Paschate; quia non satisfecit huic alteri obligationi commu-

nicandi in ipso Paschate, & jam potest ei satisfacere.

10. Ad veram Communionem necesse est, ut Eucharistia per os in stomachum trajiciatur, & in eo recipiatur: nam hoc requiritur ad veram manducationem & sumptionem alimenti. Unde si quis tamdiu teneret hostiam in ore, ut in eo dissolverentur species, aut si moreretur antequam in stomachum descendisset, re ipsa non communicasset, nec reciperet gratiam.

Not. Non licet plusquam semel eodem die communicare, ut constat ex omnium consensu, ex consuetudine vim legis habente, & ex c. 3. de celebrat. & c. *sufficit.* de consec. dist. 1. qui Canones licet loquantur de solo Sacerdote, tamen ab omnibus extenduntur ad Laicalem Communionem; & merito: nam facilius Sacerdoti ob utilitatem totius Ecclesie permitti potest bis celebrare. Ratio prohibitionis est reverentia tanto Sacramento debita, & ut aptius repræsentaretur unica Christi mors, quæ semel contigit. Hinc si quis eo die, quo communicavit, incidat in periculum imminens mortis, juxta Doctores omnes, aut ferè omnes, inquit Delugo, non ei licet iterum eadem die communicare: quia nunquam licet bis communicare eadem die extra Missam, nisi quando propter reverentiam Eucharistie necesse est, ut ab aliquo consumatur. Neque tunc est necessitas secundæ Com-

Com-

Communionis: talis enim jam satisfecit præcepto divino communicandi in fine vitæ; nam communicavit tempore proximo mortis, ac proinde moraliter censetur communicasse in periculo mortis, licet id ignoraret.

Q. 2. Quinam sunt Eucharistiæ effectus?

Resp. Hi. 1. & principalis est nutritio & confortatio animæ, ac augmentatio in vita spirituali, nimirum gratiâ sanctificante & charitate. ex Joan. 6. Caro mea verè est cibus, &c. ex Florent. in decreto de Sacram. ibi: Hujus Sacramenti effectus, quem in anima operatur dignesumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membris ejus unitur, consequens est quòd per hoc Sacramentum in sumentibus dignè gratia augetur, omnemque effectum, quem materialis cibus & potus, quo ad vitam agunt corporalem, sustentando, augendo, reparando, & delectando, Sacramentum hoc quoad vitam operetur spiritua-

lem: in quo gratiam salvatoris nostri recensemus memoriam, a malo retrahimur, confortamur in bono, & ad virtutum & gratiarum proficimus incrementum. & ex Trid. sess. 13. c. 2. Hæc autem nutritio & confortatio spiritualis consistit partim in augmento gratiæ habitualis, partim in gratiis actualibus uberioribus, quæ suo tempore intuitu Eucharistiæ perceptæ dantur, ad charitatem conservandam & augendam per opera meritoria; nisi tamen gratiis illis per

peccata etiam venialia deliberatè vel frequenter commissa obex post ea apponatur.

2. Liberat à peccatis venialibus.

3. Præservat à mortalibus, Trid. cap. 2. cit. per gratias scilicet actuales, quæ illius intuitu dantur ad superandas tentationes & servanda mandata cum urgent, & mediante illâ præservatione operatur perseverantiam in gratia, & per eam gloriæ consecutionem, juxta Joan. 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Si tamen homo gratiis illis non resistat.

4. Est delectatio spiritualis, ex Florent. supra cit. & ex Conc. Vien. Clement. de reliquis, &c. ibi. *In quo habetur omne delectamentum, & omnis saporis suavitas, ipsaque dulcedo Domini degustatur.* Sed hæc delectatio spiritualis sæpe non est sensibilis, & impeditur per negligentiam, teporem, distractionem communicantis, vel affectum ad delectationes terrenas.

5. Imminuit concupiscentiæ fomitem, tum augendo charitatem, nam ex S. August. augmentum charitatis est diminutio cupiditatis; tum per gratias actuales, quibus excitantur pii motus contrarii motibus concupiscentiæ.

Denique Eucharistia influit in gloriosam resurrectionem corporum, in quantum Deus ad vivificanda ista corpora movetur per conjunctionem, quam habuerunt cum vivificante Christi carne, ex Joan. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam*

vitam eternam; & ego resuscitabo eum in novissimo die.

Ex quibus patet quàm utilis & expetenda sit frequens Eucharistiæ sumptio, modò fiat cum debitis dispositionibus.

Q 3. Quenam dispositiones ex parte anime requiruntur ad Eucharistiam?

Resp. I. Sub mortali requiritur status gratiæ. Prob. I. ex I. Cor. 11. *Quicumque manducaverit indigne, reus erit Corporis & Sanguinis Domini... judicium sibi manducat, non dijudicans Corpus Domini.* Sed qui est in peccato mortali, manducat indignè. Ergo 2. ex Trid. sess. 13. cap. 7. 3. Quia peccator gravem injuriam ac irreverentiam admittit in Christum; eum suscipiendo in statu inimicitiae, & peccati, quod ei infinitè displicet, & quantum in se est falsam reddendo significationem tanti Sacramenti, illudque effectu suo privando: nam cum sit institutum per modum cibi & potus, ad augendam, roborandam, & conservandam spiritualem vitam animæ, quæ est gratia sanctificans & charitas, illam præsupponit; nec enim cibus datur aut prodest mortuo. Quod sacrilegium gravissimum est, nam eò gravius est sacrilegium quò persona vel res sacra, quæ indignè tractatur, sanctior est.

Porrò S. Franciscus Salesius, in sua introduct. tum immunitatem ab omni peccato mortali & ab omni affectu ad quodvis veniale,

tum

tum magnum desiderium communicandi exigat ad communicandum octavo quoque die.

Resp. II. Qui sibi conscius est peccati mortalis, per se loquendo ante Communionem tenetur jure divino confiteri. Constat ex Trid. sess. 13. cap. 7. in hunc sensum explicante hæc verba Apost. 1. Cor. 11. *Probet seipsum homo. & can. 11. ubi ait: declarat S. Synodus illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habitâ copiâ Confessoris, necessariò præmittendam esse Confessionem sacramentalem.*

Dixi, *per se loquendo*, nam si urgeat necessitas communicandi, & desit copia Confessoris, sufficit & requiritur contritio perfecta, ex eod. cap. 7. & praxi fidelium: quia cum finis intentus, nempe status gratiæ requisitus ad Eucharistiam, possit etiam absque Confessione obtineri per contritionem perfectam; non debuit præceptum tunc confitendi ita strictè obligare, ut nulla prorsus necessitas excuset. Hæc necessitas urgere, ex communi, cénsetur. 1. Quando morituro, Viaticum dari debet, & deest Hostia consecrata. 2. Si Sacrificium, vel Communio sine gravi infamia, aut scandalo omitti nequit, ex Missali Romano, de defect. 3. Cum post consecrationem Sacerdos meminit peccati mortalis, ex Missali Romano. 4. Juxta multos quando Parochus die Festo debet celebrare, nec potest alium substituere.

Porro

Porro Sacerdos qui in tali necessitate celebravit non confessus, tenetur postea quam primum confiteri, ita præcipit Trid. cap. 7. sic: *Quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quam primum confiteatur.* Id est, ut explicat Missale Roman. *cum primum poterit, debet confiteri.* circa quod Alex. VII. damnavit has duas propos. 38. *Mandatum Tridentini Sacerdoti Sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium, non præceptum.* 39. *Illam particulam (quam primum) intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.* Quare confiteri tenetur, statim atque habuerit copiam Confessoris, etiam ipso die celebrationis, si sine magno incommodo possit. Dilatio autem licet parva quoad tempus, est magna relatè ad finem præcepti, proindeque mortalis, ob periculum celebrandi iterum sine Confessione. Copia autem Confessoris censetur deesse, cum absque gravi incommodo seu damno adiri nequit.

Not. Qui jam confessus est, sed inculpate omisit mortale, tenetur illud confiteri ante Communionem, si absque gravi scandalo & infamiae periculo possit (quale dicitur esse plerumque, si jam sacra mensæ astaret) & hæc est praxis fidelium: nam est præceptum divinum confitendi ante Communionem omnia mortalia, quæ quis recordatur, ex Trid. sess. 13. c. 7.

13. c. 7. & can. 11. unde oppositum fuit expunctum in S. Fidei Tribunali Hispano.

Resp. III. Requiritur, ut cum magna devotione & reverentia sumatur Eucharistia. Ita S. Thom. 3. p. q. 80. a. 10 & per se patet: nam id summa Christi majestas tanto cum amore se totum creaturæ communicantis omnino exigit. Deinde devotio actualis requiritur ad aliquos effectus secundarios recipiendos; quamvis enim, secundum S. Thom. & communem sententiam, ad recipiendum augmentum gratiæ sanctificantis sufficiat status gratiæ, eò quòd solum peccatum mortale sit obex gratiæ sanctificantis, quippe quæ cum veniali consistere possit; & Sacramenta ex opere operato gratiam conferant non ponenti obicem: tamen devotio actualis necessaria est ad recipiendum dulcedinem spiritualem, fervorem, & majus augmentum gratiæ habitualis, multasque gratias actuales speciales; nam Sacramenta ad modum causæ necessariæ efficiunt plus aut minus pro perfectiore aut imperfectiore dispositione subjecti, ex Trid. sess. 6. c. 7. unde solus defectus devotionis actualis, secuso contemptu & scandalo, est grave veniale. Item ad remissionem venialium prærequiritur depositio omnis affectûs ad illa, & displicentia aliqua saltem virtualis illorum. Hinc Filiucius hæc ait: qui ex consuetudine multa venialia committit, & sentit se gravatum eorum conscientia; & hic sine

si sine dolore eorum accedat, videtur peccare venialiter: quia ponit obicem aliquibus effectibus, ut eorum remissioni & fervori charitatis; & quia est aliqua irreverentia.

Resp. IV. Devotio actualis, quam exigit Eucharistia, postulat ut cum fide vivâ, spe firmâ, charitate ardenti, & magna humilitate suscipiatur; atque etiam ut conjuges ab actu conjugali se abstineant saltem die Communionis: quia hic actus propter delectationem carnalem mentem deprimit, distrahit, & à spiritualibus avocat; & raro ob corruptionem naturæ sine culpa veniali exercetur, præsertim ab exigente. Si tamen actus ille fiat solum prolis gignendæ vel reddendi debiti causâ non impedit Communionem, ex S. Greg. in c. *vir* 33. q. 4. nam licet in copula intercedat voluptas, & corporalis immunditia, tamen cum hæc accidant ob bonum finem, nec voluptas intenta sit; honestas finis hanc indecentiam compensat, & impedit ne mens tantum deprimatur ac distrahatur. Qui verò ob voluptatem copulam exigit, regulariter venialem culpam admittit contra Religionem, si eo die communicet, quia voluptas in eo actu quæsita mentem absorbet, & multum deprimit ac distrahit, ineptamque orationi reddit, & sic impedit devotionem actualem. Ita commun. ut constat ex Sanchez.

Dixi, *regulariter*, quia possunt subesse aliqua justæ causæ, ob quas Communio tunc licita

cita

cita sit post elicitam de culpa contritionem, ut Jubilæus, scandalum vitandum, &c. A fortiori qui pollutionem voluntariam, vel aliud grave peccatum admisit, non debet statim, etsi contritus & absolutus Eucharistiam sumere, nisi urgeat aliqua necessitas, & aliud Confessario videatur, ut ait Missale Romanum ob indecentiam, tum quia talis non potest statim devotionem actualem debitam habere, propter distractionem, cogitationem turpium, recordationem delectationis obscenæ, & infirmitatem ex peccato relictam. Imo ex quadam decentia ab Eucharistia abstinendum est ob pollutionem nocturnam involuntariam, dum mentem perturbat ac distrahit, nisi videatur à Dæmone ad Communionem impediendam procurata, vel nisi adsit aliqua necessitas, vel singularis utilitas, aut scandalum ex omissione timeatur. S. Thom. 3. p. 1. q. 20. a. 7.

Not. Devotio, reverentia, & gratitudo Christo debitæ, exigunt aliquod tempus poni post Communionem in gratiarum actione, piâ occupatione animæ cum Christo, per actus fidei, spei, charitatis, &c. & teste S. Theresia illud tempus est pretiosissimum ac saluberrimum, proinde non ita contrahendum. Non licet autem statim post communionem expuere, ob periculum, & irreverentiam. Præterea S. Carol. Act. p. 4. in instruct. Euchar. monet eos, qui Eucharistiam susceperunt;

runt, ut animi cogitationes, sensus omnes, & linguam cobibeant; abstineantque præcipue eo die à verbis otiosis, cogitationibus inanibus; sed in sanctis meditationibus, precibus, divinorum Officiorum frequentia, Ecclesiis etiam frequentandis, aliisque pietatis Officiis, atque operibus versentur, ... & curent à sui intima custodia non alienari.

Q. 4. Quanam ex parte Corporis necessaria est dispositio?

Resp. I. Jure naturali requiritur exterior habitus, & corporis compositio, quæ internam animi reverentiam & devotionem exhibeat: nam debetur huic Sacramento non solum interna, sed etiam externa veneratio summa, & adoratio, cum Christus mediis speciebus sensibili quodam modo in eo existat, & tractetur. Non licet autem communicare, si sit periculum evomendi, ob gravem irreverentiam.

Porro quoad sordes corporeas, id docet De Lugo, etsi secundum se non impediunt à Communionem saltem in occulto, cum Eucharistia sit solum cibus animæ, cujus mundities exigitur: decencia tamen, & reverentia tanto Sacramento debita exigit, ut si sordes ejusmodi facile possint auferri, auferantur. Item si brevi cessabunt, & potest commodè differri Communio, aliquando semel, aut iterum differatur. Quando tamen longius durant vel

merè occultæ sunt, ut contingit in menstruo, non est cur aliquis alimoniâ cœlesti priveretur.

Resp. II. Ex lege Ecclesiastica, & consuetudine constanti vim legis habente, requiritur sub mortali jejunium naturale, consistens in eo quòd nihil omnino, per modum cibi, vel potûs, vel Medicinæ, à media nocte præcedente, ab ore in stomachum trajiciatur. Constat 1. ex sensu & praxi Ecclesiæ, 2. ex S. Aug. Epist. 118. *Placuit spiritui S. ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quàm exteri cibi.* Nam ideò per universum orbem mos iste servatur. Hancque consuetudinem docet ab Apostolis manasse. Enim verò semper servata fuit, nec ab ullo Concilio vel Papa instituta fuit: at (ut ait S. Aug. ibid.) *Si quid tota per orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit, disputare insolentissimæ insanix est.* 3. Ex cap. 5. de celebrat. & ex Conc. Carthag. 3. can. 29. Tolet. 7. can. 2. & Constantiensi sess. 13. ibi... *Sacrorum Canonum auctoritas; & Ecclesiæ approbata consuetudo servavit, & servat, quòd hujusmodi Sacramentum non debet confici post Cœnam, neque à fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, à jure, vel Ecclesia concessio, vel admissio.*

In hoc non datur levitas materiæ, ut constat ex Ecclesiæ sensu, & consuetudine, quæ est optima legum interpreter, & ex Conc. Tolet. 7. c. 2. & Missali Romano, de defect. ubi ait:
Si quis

Si quis non jejunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potûs aut cibi, per modum etiam medicinæ, & quantumcumque parvâ quantitate, non potest communicare nec, celebrare. Idque tum ob reverentiam & honorem Eucharistiæ, ut cœlestis ille cibus præponatur cuilibet cibo & potui terreno, & ut fideles assuescant discernere inter hunc divinum cibum, & alios communes: tum ob spiritua-lem significationem, quòd Christus debeat esse primus ac primarius eorum cibus, & in cordibus primò fundari. Et verò quælibet sumptio est contra principale prohibitum: nam prohibetur communio post sumptionem cujuslibet rei per modum cibi vel potûs vel medicinæ.

Observa. 1. Cùm hoc præceptum sit merè positivum, non obligat in his casibus ab Ecclesia expressè vel tacitè exceptis, in quibus vel necessitas hominis, vel reverentia Sacramenti aliud exigat. 1. Cùm in probabili articulo mortis Viaticum sumendum est ei, qui jejunus sine gravi incommodo communicare nequit. Nec tunc differendum est post mediam noctem, ut statim æger illud jejunus recipiat; nam id non fert usus Ecclesiæ ob nimiam difficultatem, & ob Sacramenti reverentiam, quippe eo tempore non potest sæpè cum debito decore, comitatu, & securitate deferri. Non licet tamen Sacerdoti non jejunato celebrare ad dandum Viaticum mori-
T 2
bunda

bundo, sicut nec consecrare in fermentato, vel sine vestibus sacris, aut omisso ritu Sacrificii: nam consuetudo Ecclesiae ita interpretatur praeceptum divinum Viatici sumendi, scilicet ut non debeat dari, nisi quando dari potest secundum ritum & ordinem ab Ecclesia praescriptum in Eucharistia conficienda & ministranda, & modo convenienti ac in debitis circumstantiis. Et verò cum Eucharistia non sit absolute necessaria ad salutem, major habenda est ratio reverentiae ei debitae, & uniformitatis servandae in ritu Sacrificii, quam utilitatis privatae proximi: nam communinecessitati Ecclesia satis providit praecipiendo Eucharistiam in sacrario asservari ad Viaticum. Ob casum autem rarum lex generalis, & uniformitas in ritu omitti non debet. 2. Quando perficiendum est Sacrificium, ut cum Sacerdote post consecrationem deficiente non adest nisi Sacerdos non ieiunus, qui illud absolvat. Item cum Sacerdos advertit in Calice non fuisse nisi aquam, cuius iam partem sumpsit; tunc enim debet consecrare vinum, & consecratum sumere; vel cum post consecrationem recordatur se non esse ieiunum: nam lex divina faciendi Sacrificium perfectum ac integrum praevalet legi Ecclesiasticae de ieiunio. Quòd si Sacerdos ante consecrationem advertat se non esse ieiunum, tenetur recedere, si potest sine gravi scandalo. 3. Quando post abluionem relictæ sunt reliquiae

quæ aliquæ in hac Missa consecratæ, etsi magnæ sint, dum facillè recondi nequeunt in pixide & Sacrario: nam ad idem Sacrificium spectant, & sumuntur per modum unius refectionis. Non licet tamen tunc sumere particulas alterius Sacrificii, quæ sunt in Ciborio ad illud expurgandum. 4. Si periculum sit, ne alioqui Eucharistia ab infidelibus profanetur: nam lex divina obligat ad impedienda sacrilegia, cum impediri possunt; & quod in reverentiam Eucharistiæ statutum est, non debet obligare ad non impediendam eius profanationem & irreverentiam.

Observa. 2. Jeunio naturali, ideóque communioni, nunquam obstant ea, quæ per modum salivæ vel respirationis in stomachum decidunt, ut reliquiæ minimæ vini aut aquæ, quibus os abluitur, mixtæ copiosiori salivæ, & reliquiæ ciborum dentibus adhærentes, ac postea casu traiectæ. *Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ.* Idem dicendum, si lavando os, deglutiatur stilla aquæ præter intentionem. ait Missale Roman. item Sanguis vel humor è capite defluens, & juxta varios culex, aut floccus nivis per respirationem attractus, non obstant jeunio naturali, nec proinde Communioni: nam ista aut non sumuntur ab extrinseco, aut non sumuntur per modum cibi, vel potûs, vel medicinæ. Secûs, si sac-

si saccharum, glycirriza, vel quid simile, quod sensim in ore liquefcit, simul cum saliva in stomachum decidat, licet ante mediam noctem sumptum fuerit: quia quod sic liquefcit, non deglutitur per modum salivæ, sed censetur esse id quod principalius trajicitur. Et tunc est continuata comestio cibi, quæ fit per continuam liquefactionem & trajectionem. Idem dic de reliquis cibi, quæ datâ operâ traiciuntur: nam tunc non possunt dici per modum salivæ deglutiri, sed verè comeduntur. S. Thom. 3. p. q. 80. a. 8 ad 4. S. Antonin. expaludan. Ita etiam Vasquez, Delugo, &c. & Suarez dicit ut securiorem eligendam.

An autem quæ à stomacho nec alterari nec digeri possunt secundum ullam sui partem, ut lapillus, globulus plumbeus, frustum ligni, &c. impediant Communionem, si deglutiantur? Alii affirmant; quia sumptio cuiuslibet rei prohibetur, ut fideles intelligant cuilibet rei creatæ hunc cibum esse præponendum: Alii probabilius negant: eo quod non habeant rationem cibi, vel potûs, vel medicinæ. De his verò quæ sumuntur per modum gustationis, sicut coci faciunt, qui cibum & potum supra linguam ponunt solum ad probandum, & statim projiciunt, videtur quod non impediat (Communionem) sicut si quis velit probare num sit aqua, vel vinum album, quod sibi ministratur. Quia non est cibus nec potus, ex quo non deglutitur: ait S. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 8. addit, neque

que impediri si aliqua horum particula mixtae salivae praeter intentionem descenderent, ut dictum est de reliquiis aquae, cum os abluatur.

Observa. 3. Post cibum paulò ante mediam noctem sumptum non requiritur somnus, aut cibi digestio ad communicandum. Missale Roman.

Q. 5. Quinam licite possunt Eucharistiam dispensare?

Resp. I. Soli Sacerdoti competit potestas ordinaria dispensandi Eucharistiam, ex Trid. sess. 13. c. 8. nam hæc commissa est iis solum, qui possunt illam conficere, & ad quos spectant illa Christi verba: *Hoc facite in meam commemorationem.* Tamen ex ejus commissione potest Diaconus illam ministrare, ut constat ex praxi veteris Ecclesiae; non autem Subdiaconus, ut constat ex communi Doctorum consensu, & universali consuetudine Ecclesiae. Et verò Diaconus habet ex sua Ordinatione in ordine ad hanc functionem aliquid plusquam alii Clerici inferiores; non quòd habeat ex sua Ordinatione potestatem distribuendi; sed quia consecratur peculiariter in Ministrum immediatum Sacerdotis, & supremum inter Ministros, atque adeò ad ministrandum & intervendum Sacerdoti in rebus Superioribus & dignioribus, quarum præcipua est distributio Eucharistiae. Verùm ex usu

præsenti Diaconi id non possunt sine Licentia Episcopi ob iustam causam, nisi in necessitate dandi Viaticum.

Resp. II. Sacerdoti non licet Eucharistiam ministrare, sine jurisdictione ordinaria, vel delegata, aut privilegio; quia Pastorum munus proprium est pascere, quod fit per Sacramenta. Unde mortale est id facere sine jurisdictione vel facultate, saltem generali & interpretativa; nam est propria auctoritate usurpare jus alienum in re gravi contra debitam gubernationem, & ordinem Ecclesiæ; idem dic de alio Sacramento. Si tamen Pastor absit, vel præsens non possit dare Viaticum ægro, tunc quilibet Sacerdos, & eo deficiente Diaconus potest ac debet ministrare: nam tunc præsumitur voluntas Episcopi, vel Papæ, cum Eucharistia sit tunc jure divino præcepta, & maximè utilis sit, imò aliquo modo necessaria ad vires spirituales in illo periculoso agone comparandas: neque enim Jurisdictio requiritur ad ministrandam Eucharistiam, tanquam aliquid pertinens ad substantiam ministratio- nis, sicut pertinet ad substantiam ministratio- nis Pœnitentiæ, sed solum ad debitum ordi- nem, & modum servandum in gubernatione populi Christiani. Unde ad illud, non ad hoc sufficit voluntas præsumpta.

Not. Est mortale Eucharistiam sub utraque specie panis & vini dare: ex Conc. Constant. & ex recepta consuetudine, vim legis habente
& ap-

& approbata à Trid. sess. 21. c. 2. Item eam distribuere sine stola, Superpelliceo, vel Alba; quia est contra reverentiam ei debitam, & Præceptum Ecclesiæ.

CAPUT III.

De Missæ Sacrificio.

Q. I. **A**N Eucharistia est verum Sacrificium?
 Resp. **A**ff. Est de fide, ex Trid. sess. 22. can. 1. 2. & 3. Ratio est, quia Sacrificium propriè dictum est oblatio externa substantiæ sensibilis, per ejus realem immutationem facta Deo, in testificationem supremi Domini Dei in omnes creaturas, & harum ad eum subjectionis. At hæc omnia conveniunt Eucharistiæ; nam per eam offertur Deo Corpus & Sanguis Christi, quæ sunt sufficienter sensibilia per species consecratas; & per actionem sacrificantis immutantur, quatenus per eam ponuntur Corpus & Sanguis sub speciebus corruptibilibus in statu realiter diverso, & inepto ad usus naturales ac humanos Corporis & Sanguinis, atque tendente ad destructionem seu desitionem, quatenus, speciebus corruptis, necessariò ibi desinunt esse Corpus & Sanguis Christi. Fitque hæc oblatio ex institutione Christi ad agnitionem supremi Dei in res omnes Domini, quod nempe sit ipse autor supremus rerum omnium, Dominus vitæ

& necis, ad cuius gloriam omnia referri debeant. Et verò cum Sacrificium sit actus Religionis perfectissimus, quo Deo cultus ipsi soli proprius ac debitus exhibetur, non debuit eo carere vera ac perfectissima Religio.

Not. Sacrificium Missæ est simul. 1. Latreuticum seu honorarium, in quantum offertur Deo in agnitionem supremi eius Domini. 2. Eucharisticum, in quantum fit in gratiarum actionem pro acceptis Beneficiis. 3. Propitiatorium, quatenus offertur, & valet ad remissionem peccatorum, & pœnæ eis debita. 4. Impetratorium, quatenus fit & valet ad impetranda à Deo Beneficia.

Q. 2. Quinam sunt Sacrificii Missæ effectus?

Resp. 1. Ut propitiatorium, confert iis pro quibus offertur, remissionem peccatorum mortalium & venialium quoad culpam, & pœnam temporalem peccatis condonatis debitam, ex Trid. sess. 22. cap. 2. docente Sacrificium istud esse verè propitiatorium... hujus quippe oblatione placatus Dominus gratiam & donum pœnitentiæ concedens, crimina & peccata etiam ingentia dimittit. & can. 3. Si quis dia erit Missæ Sacrificium soli prodesse sumenti: neque pro vivis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere, anathema sit. Producit autem immediatè remissionem pœnæ temporalis, peccatis quoad culpam remissis, debita, idque plus aut minus pro

pro voluntate Dei, & devotione subjecti. Remissionem verò peccatorum quoad culpam producit solùm mediatè, quatenùs ejus intuitu conferuntur gratiæ actuales, quibus peccator, pro quo oblatum est, excitatur & perducitur ad poenitentiam sufficientem cum Sacramento in re vel in voto suscepto ad justificationem: quia tamen sæpe homo iis gratiis resistit, ideò non semper hic effectus obtinetur.

Resp. II. Ut impetratorium est, habet vim impetrandi omnia genera beneficiorum etiam temporalium, quatenus ad salutem conducunt sed secundùm dispositionem divinæ providentiæ: nam hoc Sacrificium continet Christum, & ejus merita hanc vim habentia.

Observa 1. Hos effectus parit Sacrificium Missæ ex opere operato; quia non conferuntur ex opere operantis; & quia Christus est non solùm victima, sed etiam offerens principalis. 2. Ut Missa specialiter profit uni potius quàm alteri, requiritur applicatio à Sacerdote facta. Sufficit, si ante Missam adfuerit intentio eam applicandi tali, nec fuerit retractata. Ut autem is, pro quo offertur, accipiat gratias actuales, sufficit, si non habeat voluntatem contrariam. At ut recipiat remissionem poenæ temporalis, requiritur status gratiæ, & ut peccata, quorum poena remittitur, sint ante remissa quoad culpam. 3. Juxta multos offerri potest pro conversione Infidelium & Hæreticorum

corum, & Excommunicatorum, modò non nominentur in Orationibus.

Q. 3. *An Sacerdotes tenentur aliquando celebrare?*

Resp. Omnes tenentur jure divino sub mortali. Prob. 1. ex Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* quibus verbis, ut Trident. sess. 23. c. 1. testatur, Christus Apostolis eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit. 2. Quia Sacerdotes omnes in sua ordinatione accipiunt non solum potestatem, sed etiam munus & Officium Sacrificandi per se illi annexum, ex illo Heb. 5. *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in ius, quæ sunt ad Deum, ut offerat Sacrificia.* At quisque munus susceptum exequi tenetur graviter in re gravi, ut in hac, & uti potestate sibi concessâ in honorem Dei & utilitatem proximi; ut patet ex damnatione servi inutilis ob talentum absconditum, Matth. 25. Quare S. Thom. 3. p. 4. 82. a. 10. ait, quòd Sacerdos etiamsi curam animarum non habeat, *celebrare teneatur in præcipuis Festis.*

Tenantur etiam jure Ecclesiastico: nam Conc. Later. 4. c. *dolentes.* de celebrat. inter peccata Sacerdotum recenset, quòd vix quater in anno celebrent, & addit: *Hæc igitur & similia sub pœna suspensionis inhibemus.* & Trid. sess. 23. c. 14. sic statuit circa quoslibet Sacerdotes:

dotes: *Curet Episcopus, ut ii saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus; si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent.* In Ecclesiis verò Cathedralibus, Collegialibus, & Conventualibus quotidie celebrari Missa debet sub mortali saltem ab aliquo, præsertim ex usu Ecclesiæ vim legis habente, vel etiam ex fundatione.

Q. 4. *Quando, quoties, ubi, & quâ horâ celebrare licet?*

Resp. I. Quolibet die celebrare licet, exceptâ feriâ. 6. Majoris hebdomadæ, Feriâ verò 5. & Sabbato ejusdem Missa privata dici non potest, sed unica publica seu solemnis in singulis Ecclesiis. Ita praxis Ecclesiæ decretis Pontificum firmata.

Resp. II. Non licet nunc plures Missas eodem die dicere, præterquam in Natali Domini, & in casu necessitatis cum licentia Episcopi, dum idem Sacerdos duas habet Parochias, ex c. 3. *de celebrat.* & ex consuetudine vim legis habente.

Resp. III. Secluso privilegio non licet sub mortali, ob materiæ gravitatem, celebrare nisi in loco consecrato, vel auctoritate Episcopi Benedicto, vel in Oratorio ad divinum tantum cultum dedicato, & per Episcopum designato. ex Trident. sess. 22. & c. 12. de consecr. dist. 1. idque confert ad reverentiam tanto Mysterio debitam, & ad fidelium devotionem

nem

nem augendam. Excipitur casus necessitatis publicæ, dum Ecclesia est diruta, ne populus sacro careat, vel deest, ut in castris, & in litore maris. c. 30. ead. imò nunc in mari celebratur ex licentia Papæ.

Resp. IV. Jure communi, Missa non debet ante auroram absolvi, nec post meridiem inchoari, ex Missali Roman. & consuetudine generali. Excipitur 1. Missa Nativitatis Domini. 2. Casus necessitatis conficiendi Eucharistiam pro Viatico. 3. Ex consuetudine vel tacita licentia in pluribus locis hora antevertitur, vel differtur, & in hyeme in gratiam opificum vel similium pluribus horis ante solis ortum celebratur. Porrò per auroram intelligitur prima lucis irradiatio, quæ excepto tempore utriusque æquinocitii durat per horam cum dimidia, & aliquando per duas horas pro diversis mensibus. Unde unâ horâ & dimidiâ ante solis ortum sacrificare licet. Dicunt multi, licere uno aut altero quadrante post meridiem inchoare Missam, ex causa rationabili, v. g. ob supplicationem, vel concionem publicam protractam ultra meridiem.

Q. 5. Quenam requiruntur ad celebrandum?

Resp. Sub mortali requiruntur. I. Lapidem Altare ab Episcopo consecratum, fixum, aut portatile tam amplum, ut hostiam & majorem partem Calicis capiat, ut docet Missale Rom. Portatile amittit suam consecrationem,
cum

cum nulla pars contrafacti lapidis Calicem cum Patena capere potest. Fixum suam perdit tum per fractionem illam notabilem, tum etiam per separationem è loco suo sive basi, c. 3. de consecrat. Disputant, an Reliquiæ Sanctorum sint necessariae ad consecrationem altaris, & an si locus seu sigillum, continens reliquias, frangantur, aut auferantur reliquias, Altare consecrationem amittat.

2. In Altari tres mappæ, ab Episcopo vel alio habente potestatem benedictæ, Superiori saltem oblongâ, quæ usque ad terram pertingat, duabus aliis brevioribus, vel unâ duplicatâ, quæ pro duabus habetur, ex Rubric. Missal. & ex c. 27. dist. 2. de consecr.

3. Calix & Patena consecrata ab Episcopo, vel alio, ex privilegio Papæ, debent esse ex Auro, aut Argento, vel cogente paupertate ex Stanno, c. 44. & 45. de consecrat. dist. 1. & Missale Romanum ait: *debet esse vel Aureus, vel Argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam & simul cum Patena itidem inauratâ.* Calix amittit suam Consecrationem, ideòque non licet eo uti. 1. dum cuppa Calicis fixi separatur à pede per fractionem; quia consecratio cadit in totum Calicem per modum unius indivisibiliter: secùs, si pes sit tornatilis; nam tunc consecratio cadit in solam cuppam. 2. Si interior cuppæ superficies denuò inaretur; quia aliam habet superficiem non consecratam, quæ tamen debet esse con-

consecrata ob contactum immediatum Eucharistiæ: idem dic de Patena. Neutrum tamen amittit consecrationem, etsi perdat paulatim Aurum quo inauratum est, quia id quod remanet erat consecratum; neque si quis ea sacrilegè adhibuisset in usus profanos, vel si ab Aurifice resarciatur, modo nulla fiat fractio notabilis, aut mutatio superficiei interioris Cuppæ, vel Patenæ; nam id nullibi jus statuit.

4. Corporale lineum mundum, benedictum ab Episcopo, vel alio potestatem habente, sufficiens ad commodè continendum Calicem & Hostiam c. 46. *de consec. dist. 1.* item Palla similiter benedicta & linea saltem qua parte Calicem tangit: & Purificatorium lineum.

5. Lumen ex c. ult. *de celebrat.* ex Missali Rom. & consuetudine requiruntur duo luminaria cerea: tamen in casu necessitatis unum sufficit, imò juxta aliquos aliud lumen ex alia materia.

6. Crucifixus exsculptus, nisi expositum sit SS. Sacramentum.

7. Missale, nam est instrumentum necessarium; memoria enim labilis est, & non licet in actione tam sacra se exponere periculo errandi, vel omittendi aliquid.

8. Vestes benedictæ ab Episcopo, vel alio habente hoc privilegium, nempe Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola & Casula.

Ita

Ita ut si quid horum desit, omittenda sit Missa; quia actio, quæ debito modo fieri nequit, potius omittenda est, quam indecenter exercenda. Ista amittunt suam benedictionem per lacerationem seu fractionem, & imminutionem notabilem, per quam desinunt esse apta ad usum suum: ut si ab Alba manica separetur; si cingulum ita rumpatur, ut nulla pars ad cingendum sufficiat: secus, si pars fracta sufficiat, nam hæc manet benedicta ob retentam aptitudinem ad usum proprium: item totum cingulum manet benedictum & aptum, si antequam frangatur, remedium adhibeatur connexioni fortiori partium, etiamsi per nodum. Juxta S. Antonin. & alios licet uti stolâ pro manipulo vel cingulo, & manipulo pro stola, si sit satis longus, quando aliter fieri nequit; quia hæc omnia sunt benedicta, & apta ad talem usum: si priusquam figura vestis destruat, ad eam reficiendam assuantur paulatim aliqua, etsi ea non sint benedicta, eadem vestis moraliter benedicta manet: nam accessorium non tollit principale, sed ejus naturam sequitur; nisi tanta huic accessio fiat, ut possit penè novum censer.

9. Minister, isque masculus, non foemina, ex Missali Rom. & c. 1. de cohab. Cler. ibi: *Nulla foemina ad altare presumat accedere, aut Presbytero ministrare.*

Hæc autem omnia requiruntur sub mortali, ob Ecclesiæ præceptum, & universalem

consuetudinem, vim Legis habentem in re gravi, utpote pertinente ad reverentiam Eucharistiæ, & debitum modum sacrificandi.

Q. 6. *Quenam circa hoc observanda sunt?*

Resp. Sequentia. 1. Nihil licet addere vel detrudere iis, quæ in Missali præscripta sunt, ut vetat Trid. sess. 22. & Pius V. in virtute S. obedientiæ præcipit, ut Missa juxta ritum, modum, ac normam Missalis Romani legatur, & ne quis in celebratione Missæ alias Cere-
monias, vel preces, quàm quæ hoc Missali continentur, addere, vel recitare præsumat. Quod intellige, *salvis*, Ecclesiarum usibus; nam quædam Dioceses habent Missale proprium, & in aliquibus diversum à Romano. Item Urban. VIII. mandavit in omnibus & per omnia servari ab omnibus ubique Rubricas Missalis Romani, ut videre est initio ejusdem Missalis. Quæ obligatio ex genere suo gravis est, cum sit imposita in virtute S. obedientiæ, & de re ad cultum divinum pertinente. Unde illam violare est mortale vel veniale, pro quantitate, vel qualitate rei aut actionis omissæ vel mutata; gravius verò in Canone: sic mortalis est omissio elevationis Hostiæ consecratae, immisionis particulæ Hostiæ in Calicem, &c. In additione verò levitas materiæ rarò locum habere potest, ob injuriam, quæ inferitur Ecclesiæ usurpando potestatem ei propriam statuendi ea, quæ ad ritum celebrandi

brandi pertinent, qui in Ecclesia uniformis esse debet; & ob periculum superstitionis ac erroris.

2. Preces pro singulis vestibus in Missali præscriptæ nequeunt sine peccato omitti, ex communi sensu & praxi piorum: secus, de precibus, quæ dicuntur *preparatio ad Missam*; nam in Missali proponuntur pro opportunitate Sacerdoti recitandæ, quod præceptum non sonat.

3. Non licet celebrare recto capite, c. 57. *de consec. dist. 1.* vel cum Pileolo sine licentia, eâque Papæ, ex decreto Urbani VIII. in Missali. item sine veste talari & calceis, ex Missali Rom.

4. Tenetur Sacerdos perfectè ac integrè tantum ministerium exequi; proinde diligenter præcavere omnes defectus etiam accidentales. Si tamen aliquid omissum est non ita grave, ordinariè non est supplendum iterando aliquid, vel præpostero ordine dicendo aut faciendo: quia id ordinariè perturbationem & scandalum populi affert; & ista accidentalia ad decorem & reverentiam non juvant, dum non fiunt suo loco ac tempore, debitoque ordine. Si verò aliquis defectus substantialis circa materiam vel formam, vel integritatem Sacrificii commissus sit, debet suppleri; quia facere Sacrificium mutilum & imperfectum est contra præceptum Christi. *Quod si valde probabiliter dubitat se aliquid essentielle formæ*
U 2
omisisse,

omississe, iteret formam saltem sub tacita conditione. Missale Rom.

5. Nunquam licet directè intendere mutilationem Sacrificii, ita ut non liceat ob metum mortis intentatè consecrare solum panem ad communicandum infirmum, prævidendo vinum defecturum: quia talis intentio cum repugnet præcepto divino negativo, est intrinsicè mala. At exculant Sacerdotem qui post consecratam Hostiam, ob evidens ac inopinatum & urgens mortis periculum eam consumeret, & consecratione Calicis omisâ fugeret: quia tunc non intendit, sed solum permittit imperfectionem, Sacrificii ob extremam necessitatem. Si tamen inde scandalum vel contemptus Religionis sequeretur, teneretur Sacrificium perficere cum quovis periculo.

6. Missam inchoatam abrumpere non licet sine justa causa, qualis est administratio Baptismi, vel Pœnitentiæ in necessitate, concio vel promulgatio edictorum Ecclesiæ ante oblationem, &c. ut fert usus. Qui autem Missam inchoavit, tenetur sub mortali illam absolvere, c. nihil. 7. q. 1. & c. 57. de consec. dist. 1. nisi excusetur ob impotentiam subito eventientem ex mentis deliquio, gravi infirmitate, &c. Sed tunc si redire & prosequi nequeat, & consecratio facta sit, alius Sacerdos debet sacrum perficere, c. illud 7. q. 1. nam Sacrificium non debet relinqui imperfectum. Imò tenetur Sacerdos cessare, si ante conse-

cræ-

erationem se culpæ mortalis reum, vel Censurâ ligatum, vel non jeiunum esse recordetur, & nullum timeatur scandalum. Quòd si absque gravi scandalo cessare nequeat, elicitâ perfectâ contritione sacrum perficiat. Item cessare tenetur, si ante cœptum Canonem Ecclesia violetur, vel excommunicatus non toleratus ex ea egredi nolit. *Quod si timeatur incursus hostium, vel alluvionis, vel ruina loci ubi celebratur, ante consecrationem dimittatur Missa: post consecrationem verò Sacerdos accelerare poterit sumptionem Sacramenti, omissis omnibus aliis.* Missale Roman. de defect.

7. In requisitis ad Sacrificium indecentia & immundities notabilis est mortalis ob gravem irreverentiam contra præceptum tum naturale & divinum, quo res sacræ decenter ac reverenter tractari debent: tum Ecclesiasticum, c. ult. *de custod Euchar.* ex Conc. Gener. Later. 4. ibi: *Præcipimus ut Oratoria, vasa, corporalia & vestimenta munda & nitida conserventur. Nimis enim videtur absurdum in sacris sordes negligere, quæ dedecere etiam in profanis.* unde ex Missali Rom. vestimenta sacra, non debent esse lacera aut scissa, sed integra, & decenter munda ac pulchra. Contra quod graviter peccant ii quibus incumbit horum custodia, vel obligatio ea suppeditandi, & superiores qui ista non curant.

8. Linteanima & vestimenta sacra detrita, & jam ad proprium usum inepta, debent igne

consumi, & eorum cineres in piscinam projici; nec licet ea in usus profanos convertere, vel vendere, *c. altaris. de consec. dist. 1.* Sicut nec ligna & lapides Ecclesiæ dirutæ vel altaris; nam lex generalis est: *semel Deo dicatum, non est ad usus humanos ulterius transferendum.* Reg. 51. Jur. in 6. Vasa tamen sacra igne transmutata, possunt ob necessitatem pauperum vendi, & sic usibus profanis deservire. Quæ verò usibus profanis deservierunt, possunt in usus sacros, formâ eorum mutatâ converti: sic paganorum delubra in templa conversa sunt.

9. Vas, in quo Eucharistia asservatur, debet esse consecratum, ex Missali Rom. præscribente ut Hostiæ consecrandæ ponantur vel supra Corporale, vel in vase aliquo benedicto: & ideo extat ejus benedictio specialis in Rit. Rom. cum aliis. Nam (ut ait S. Thom. 3. p. q. 83. a. 3. in reverentiam hujus Sacramenti à nulla re contingitur nisi consecratâ. Idem dic de lunula quæ debet esse ex auro, aut argento, vel si paupertas cogat ex stanno.

10. Sacra Vasa etsi vacua, quæ Corpus & Sanguinem Christi contingunt, vel Chrismate uncta sunt, tangere non licet Laicis, nec fœminis etiam religiosis, sed solis Ministris sacrat. *c. 41. de consec. dist. 1. & c. sacratas dist. 23.* Quòd si tangant sine contemptu, ex communi erit solùm culpa venialis; imò nulla, si subest aliqua necessitas, vel causa honesta. Quamdiu verò Vasa continent Corpus vel Sanguinem

nem Christi, nemo sine mortali, præter Sacerdotem & Diaconum; potest ea contingere, sine absoluta necessitate, ex c. 26. *dist. 23.* quia res est gravissima. Iisdem non licet Corporalia & Purificatoria tangere, antequam à Sacerdote vel Diacono laventur, ex c. 40. *de cons. dist. 1.* Quia Corpus vel Sanguinem Christi contingunt. Omnibus autem Laïcis licet aliàs vestes & pallas benedictas tangere cum debitâ reverentiâ; quia Eucharistiam immediatè non contingunt, nec sacro Chrismate unctæ sunt.

Q. 7. Quenam observanda sunt circa stipendium Missarum?

Resp. Sequentia. 1. Licet stipendium justum pro Missa accipere, non quidem ut pretium, quod esset Simoniacum, sed in sustentationem; nam æquum est, ut qui in commodum alterius occupatus est, ab eo sustentetur, habitâ ratione temporis quo sic occulatur, & statûs occupati. Stipendium autem justum est illud, quod lege vel consuetudine approbatâ constitutum est: nam licet stipendium illud non sit verè pretium, tamen servat proportionem pretii, quatenus in eo servanda est ratio justitiæ. Sicut ergo illud est justum pretium, quod est lege taxatum, vel communiter consuetudine receptum: ita etiam stipendium. Quare qui amplius exigit, vel accipit, tenetur restituere; cum ille excessus non sit debitus,

nec sponte ac liberaliter dari censeatur. Hinc si quis amplius ultrò offerat ex ignorantia justì stipendii, monendus est: si verò taxationem noverit, censeatur excessum liberaliter dare.

2. Cum datur stipendium ut celebrentur Missæ in tali numero, in tali loco vel tempore, pro tali causa, &c. hæc omnia ex justitia servari debent: nam dans non vult transferre dominium stipendii, nisi sub hac conditione; & alter accipiens hoc ipso se obligat ad id omne quod petitur. Hinc peccat graviter Sacerdos si diu differat: nam intereâ magno spirituali fructu injustè privat eos, quorum debitor est. Imò tenetur ad restitutionem, si ideò Missa non profuerit ad specialem intentionem ejus, qui stipem dedit, v. g. ad aliquem successum, cujus occasio ante celebrationem perierit; nam defraudavit intentionem ob quam stipendium datum est. Idcirco non ei licet plura stipendia accipere pro totidem Missis, quas prævidet non posse celebrari, nisi post longum tempus, si offerens expressè in id non consentiat: nam alioqui sæpè contingeret illas non posse amplius dici propter causam ab offerente intentam, v. g. pro infirmo, qui ante morietur, pro vincendâ tentatione, pro felici exitu negotii, pro aliquo alio beneficio, quod postea obtineri non poterit.

3. Non licet anticipatè dicere Missam pro iis, qui sibi primùm offerent stipendium. Nam

1. Id est contra usum Ecclesiæ, & prohibitum à
S. Con-

S. Congregatione Cardinalium auctoritate Pauli V. 2. Dans stipendium intendit ut post datum Missa sibi applicetur : tum quia sæpè aliàs non posset obtineri finis intentus, ut cum petitur in remissionem peccatorum postea commissorum : tum ut melius se disponat ad effectum Sacrificii accipiendum. 3. Deus sicut neque punit neque remunerat anticipatè ex his quæ prævidet futura : ita nec confert anticipatè effectum Sacramenti, aut Sacrificii.

4. Qui stipendium majus solito pro Missis accepit, tenetur integrum dare iis, quibus Missas celebrandas committit, nec potest partem sibi retinere. Nam 1. Sine justo titulo partem illam retineret : nam non ei gratis ac liberaliter donata est ; sed intentio dantis est, ut celebrans totum stipendium recipiat ; cui proinde totum debetur. Nec accipiens comparavit illius stipendii dominium, nisi cum obligatione, ut vel ipsemet sacrificet, vel alteri sacrificaturo pro sustentationis stipendium dante largiatur. 2. Hoc sapit turpe lucrum. 3. Urbanus VIII. id expressè vetuit decreto *Cum sæpe.* & Alex. VII. damnavit hanc proposit. *Post decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, aliâ parte stipendii sibi retentâ.*

5. Non licet pro una Missa accipere plura stipendia, nec pluribus acceptis licet unâ Missâ

U 5

satis-

satisfacere: nam qui dant stipendia, intendunt tot pro se fieri, & specialiter sibi applicari Sacrificia, & solùm sub hac tacita conditione dant. Ideò Alex. VII. damnavit hanc propos. *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre: neque etiam contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmatâ danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.* Quamvis enim unius Missæ valor sit infinitus secundùm rem, quàm continet, nempe Christum & ejus merita, est tamen limitatus secundùm applicationem. Christi enim merita quamvis infinita non applicantur secundùm sui infinitatem, sed finito modo, quem Deus definivit. Imò qui stipendia diversa singula justo minora sive ab uno, sive à pluribus accepit pro pluribus Missis, non potest illa ad justum pretium reducere, & per pauciora Sacra satisfacere: nam hoc ipso quod acceptat stipendia minora, censetur jure suo cedere, & reliquum condonare; tacitèque promittit se totidem Sacra dicturum. At gravis est obligatio servandi pacta: aliàs rueret fides in societate humanâ. Unde S. Congregatio auctoritate Urbani VIII. sibi specialiter attributa præcepit Sacerdotibus, ut tot Missas pro pluribus stipendiis incongruis celebrent, quot pro illis præscriptæ sunt, *ita ut aliòquin suæ obligationi non satisfaciant, quin imò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.* in Bullario Tom. IV. p. 88. quia

quia nempe stipendium sub hâc conditione ac onere datum & acceptum est.

6. Qui ab aliquo stipendium accepit, non ei licet ab altero quidquam accipere, ut ei applicet in eâdem Missa eam fructus partem, quæ ipsi Sacerdoti contingit. Nam 1. Hoc repugnat praxi Ecclesiæ, & sensui ac intentioni fidelium. 2. Hoc ipso quod Sacri applicatio alteri debita est ex justitiâ, ei debiti sunt omnes fructus, quorum est capax. 3. Fructus ille nequit alteri applicari. 4. Alexander VII. damnavit hanc propos. *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eâdem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem; idque post decretum, Urbani VIII.*

7. S. Congregatio confirmante Urbano VIII. declaravit, *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione Beneficii, seu Capellæ, Legati, aut Salarii, si Eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eâdem Missâ utrique obligationi satisfacere.* In Bullario Tom. IV. p. 91. Et verò aliàs acciperetur duplicatum stipendium pro una & eadem Missa, nam fructus Beneficii habent rationem stipendii. Hinc Canonici & Capellani tenentur applicare fundatori soli Missas, quas ex fundatione tenentur celebrare: talis quippe fuit intentio fundatoris, etiamsi eam non expresserit; nam hæc est praxis communis, quæ est optima foundationum sicut legum interpre-

pres;

pres; & ubi aliud non constat præsumptio est pro fundatore; in dubio enim quisque præsumitur sibi optimè consulere voluisse.

8. S. Congregatio apud Fagnan. declaravit eum, qui accepit stipendium ad celebrandam Missam pro mortuo, & aliud stipendium ad celebrandum pro alio, v. g. infirmo, non satisfacere unicâ Missa utrique obligationi, applicando fructum satisfactorium mortuo & impetratorium infirmo. Et verò cum Missa pro aliquo celebrari debet, ei totus fructus, cuius est capax, applicari debet. Fructus autem impetratorius prodest mortuis; nam poenæ peccatis debitæ remitti possunt, non solum per modum seu viam satisfactionis, sed etiam per modum impetrationis.

9. Obligatus ad celebrandum in tali Ecclesia vel altari peccat mortaliter, si sine iusta & gravi causa alibi celebret: quia in re gravi defraudat fundatorem vel dantem stipendium. Quòd si Capellanus impediatur à celebrando per paucos dies, juxta multos non tenetur supplere per alium, vel compensare; quia non præsumitur hanc fuisse mentem fundatoris, cum nequidem famulis ob eam causam stipendium minui soleat. Secùs, si pluribus diebus sit impeditus.

10. Beneficiarius non potest propriâ auctoritate imminuere numerum Missarum olim constitutum, etiamsi ob imminutionem reddituum, vel valoris pecuniæ non accipiatur sti-
pen-

pendium sufficiens. Sed recurrendum est ad Episcopum ex Trid. sess. 25. c. 4. imò ad Papam ex decreto Urbani VIII. ubi illud viget.

Q. 8. *Quanam observanda circa Ecclesie pollutionem, reconciliationem & execrationem?*

Resp. I. Est mortale celebrare Missam, vel Officia divina, vel mortuum sepelire in Ecclesia polluta nec reconciliata, vel interdicta, vel execrata: quia est contra prohibitionem Ecclesie in re gravi ad Religionem pertinente. Nulla tamen ideò contrahitur Censura, vel irregularitas, cum nulla sit in jure expressa. Hinc si Sacerdote celebrante Ecclesia notoriè polluitur, tenetur intermittere Missam, si nondum Canonem inchoavit: nam hoc inchoato debet perfici Missa. Ita Missale Rom. jam enim posita est proxima præparatio ad consecrationem,

Resp. II. Ecclesia polluitur seu violatur, ita ut indigeat reconciliatione. 1. Per injuriosam humani Sanguinis effusionem, quæ vox copiam Sanguinis indicat, c. ult. *de consec. Eccles.* & c. un. *cod. Tit. in 6.*

3. Per homicidium voluntarium & injuriosum, licet factum sine effusa Sanguine, ut per venenum, strangulationem, &c. cap. 4. *de consecrat.* & can. 19. *de consec. dist. 1.* unde non polluitur Ecclesia ob inculpabilem occisionem, ut si fiat ab homine mente capto. Requiri-

quiritur autem ut vulnus sit receptum in Ecclesia: unde si quis extra percussus, ad eam confugiat ibique moriatur, vel sanguinem plurimum effundat, non polluitur. At polluitur si vulnere ibi accepto, saucus foras exeat, & extra Ecclesiam moriatur, vel sanguinem effundat; vel si vulneretur in Ecclesia ab existente extra eam jactu lapidis, vel explosione catapultæ.

3. Per qualemcunque humani seminis effusionem voluntariam, c. ult. *de consec. Eccles.* & c. 20. *de consec. dist. 1.* etiam secundum omnes per actum conjugalem; nam verba legis generalia sunt, *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

4. Per sepulturam excommunicati non tolerati c. 7. *de consec. Eccles.* secundum multos non polluitur ob sepulturam Hæretici notorii, in locis scilicet ubi Hæretici Catholicis permixti tolerantur, si non sit nominatim denunciatus, quamvis illicita sit, ex c. 2. *de hæret. in 6.*

5. Per sepulturam infidelis non Baptizati c. 27. & 28. *de consec. dist. 1.* & proinde infantis non Baptizati, contra aliquos hoc de infante negantes; quamvis omnes fateantur esse mortale illos ibi sepelire, & inde cadavera illa si possint, extrahenda esse: nam est verè infidelis non Baptizatus.

Observa. 1. Nomine Ecclesiæ quoad hunc effectum non intelliguntur Oratoria in domibus privatis etsi ab Episcopo designata ad celebran-

brandum: nam jura loquuntur solum de Ecclesiis. At secundum varios intelliguntur loca publica, ut Eremitoria aliqua, Hospitalia, & similia quæ nec consecrata nec benedicta sunt, sed deputata ab Episcopo ad hoc ut in iis publicè celebretur; in quibus nequeunt corpora infidelium sepeliri: quia hæc loca comprehenduntur nomine Ecclesiæ, cum ita communiter appellantur. At quælibet Ecclesia, etsi nec consecrata nec benedicta, secundum illos polluitur ex c. ult. *de consec. Eccles.* & c. 10. *de immunit.* &c.

2. Coemeterium benedictum polluitur iisdem modis, quibus Ecclesia, ita ut mortale sit in eo sepelire; & eodem modo reconciliatur.

3. Uterque locus non indiget reconciliatione, quæ est actus publicus, nisi factum publicè constet, & notorium sit, ita ut nullâ tergiversatione celari possit; nec sufficit quod per duos vel tres testes probari queat.

4. Etsi isti actus sint occulti, sunt tamen vera sacrilegia, utpote ab Ecclesia prohibiti ob reverentiam loco sacro debitam. Et verò si illi actus postea fiant notorii, Ecclesia eget reconciliatione: ergo antè notorietatem jam erant sacrilegi & contra prohibitionem Ecclesiæ; non enim tales incipiunt esse, dum publici fiunt. *Ita commun.*

5. Ecclesia non censetur polluta, si aliquid ex dictis contigerit supra Ecclesiæ fornicem
vel

vel tectum, vel in cameris adhærentibus, in turri, vel subterraneo specu, qui non sit ad sepulturam, vel secundum multos in Sacristia: quia hæc non pertinent ad Ecclesiæ Corpus, nec cultui divino deputantur; ac proinde tunc non committitur sacrilegium. Secus, de Capellis, quia sunt partes Ecclesiæ, & ad Sacrificium destinatae sunt.

6. Pollutâ Ecclesia polluuntur simul Altaria, imo & Cœmeterium, si sit ei contiguum: quia accessorium sequitur conditionem principalis, ex Reg. 42. Jur in 6. Secus, si ab ea remotum fuerit. At polluto Cœmeterio, non ideo polluitur Ecclesia, nam minus non trahit ad se majus, nec accessorium principale, c. un. de consec. Eccles. vel Alt. in 6.

Resp. III. Ecclesiæ pollutio tollitur ejusdem reconciliatione. Si fuerit tantum benedicta, potest reconciliari cum aqua benedicta communi per simplicem Sacerdotem ex Licentia Episcopi. Si consecrata sit, reconciliari potest à solo Episcopo, c. 9. de consec. Eccles. idque ritu in Pontificali præscripto.

Porro non reconciliatur præcisè per celebrationem Missæ, etiam bonâ fide factam. Ita De Lugo, Azor, Layman, & alii. Tum quia per illam Ecclesia non consecratur: tum quia Consecratio & Benedictio, & reconciliatio, cum sint Jure Canonico instituta, debent fieri per ritus à canonibus præscriptos: at nullus
Canon

Canon ista per celebrationem Missæ perfici
statuit.

Resp. IV. Ecclesiâ exsecratur, seu amittit
suam consecrationem, ita ut denuò consecrari
debeat, si parietes Ecclesiæ secundum mayo-
rem partem destruantur, aut corruant; vel
omnis eorum crista, aut major saltem pars
simul auferatur, ex c. 20. de consec. dist. 1.
juncto c. *Lignis* de consecrat. Eccles. secus, si
parietes paulatim & successivè destruantur ac
reficiantur; quia semper manere censetur
idem numero Templum: modò tamen pars,
quæ additur, non sit major, quia id quod ma-
jus est, censetur ad se trahere quod minus est.
Neque si tectum solùm corruat, quia conse-
cratio est potissimum in parietibus, & exte-
rioribus crustis, ubi linitio & cruces fiunt, ex
cit. juribus. Porro exsecratâ Ecclesiâ,
non ideò exsecrantur altaria, nec
vicissim.

